

Савецкая чарга нумар 1 — чарга ў Маўзалеі, куды прадстаўнікі прыўладнай вярхушкі краіны заходзілі без чаргі — як замежныя турысты.

Хто апошні? Скажыце, што я за вамі. Вы тут не стаялі — выразы, народжаныя чэргамі.

Яшчэ адно значэнне слова *чарга*: пэўная колькасць боезапасу, выпушчаная з аўтаматычнай зброі за адзін прыём. *Кулямётная, аўтаматная чарга*.

Сьведкі сталінскіх расстрэлаў згадваюць, што апрача разавых пісталетных стрэлаў, зь месцаў забойстваў чуліся і *кулямётныя чэргі*.

Чарніла

Уладзімер Арлоў

Чарніла — сучасны адпаведнік старабеларускага атраманту.

У 60-ыя гады ХХ стагоддзя слова *чарніла* пачало імкліва губляць свой ранейшы сэнс, перавандроўваючы ў слэнг. У малодшых клясах сярэдняе школы мы ведалі, што *чарніла* — гэта тое, чым мы пішам, зьмесьціва нашых шклянках або парцелянавых *чарніліцаў*. У старэйшых клясах мы ўжо спрэс карысталіся шарыкавымі самапіскамі й добра засвоілі, што *чарніла* — гэта пагане танае віно: „Пладова-ягадае“, „Яблычнае“, „Прамень“, „Вэрмут“.

Украінскія вытворцы забяспечвалі беларускіх аматараў *чарніла* папулярным гатункам „Біле міцне“. Азэрбайджан шчодро паіў Беларусь „Агдамам“ і „Санцадарам“. Беспрысветна густы „Санцадар“ меў поўнае права звацца *чарнілам* і ў першасным сэнсе гэтага слова. Недапітым „Санцадарам“ можна было без праблемаў напісаць ліст.

На пачатку 90-х гадоў быў час, калі здалася, што *чарніла* знікае з нашых крамаў, саступаючы свае пазыцыі напоям, якія мелі большыя падставы афіцыйна менавацца віном. Але новыя вятры дэмулі нядоўга. Паводле шматлікіх просьбаў працоўных і нават без рэфэрэндуму *чарніла* трыюмфальна вярнулася і разам з гарэлкаю зрабілася адным з асноўных прадуктаў харчавання для катастрафічна вялікай часткі насельніцтва.

Што праўда, пры гэтым *чарніла* набыло, так бы мовіць, сувэрэнны прысмак. На месцы колішніх „агульнасаюзных“ назваў на налעпках з’явіліся найменні кшталту „Белая вежа“ або „Водар мяты“, празваны ў народзе „Морда мятая“.

Апошнім часам паўпустыя паліцы айчынных крамаў аздобілі магутныя батарэі пляшак з надзіва моташным паводле водгукаў спецыялістаў *чарнілам* „Александрыя“. Пітушчы электарат замілавана перахрысьціў „Александрю“ ў „Родзіну прадзідзента“, а найбольш дасціпныя жлукты любоўна перайменавалі новы напой у „Сьлёзы Галіны Радзівонаўны“.

Паведамленьне пра тое, што якраз гэтае пітво ўпрыгожвае сьвяточны стол грамадзяніна Лукашэнкі, зь незалежных крыніцаў пакуль не пацвердзілася.

Член

Сяргей Дубавец

Царкоўнаславянскае слова „член“ у гутарковай беларускай мове гучыць як звышэмацыйнае. Вінаватая ў гэтым прыналежнасьць слова да комплексу фізіялягічных тэрмінаў. Таму *член* не эстэтызуецца ў нас гэтаксама як, скажам, зона або орган. *Палавы член* і *член КПСС* або *член-карэспандэнт* — для беларускай мовы гэта непераадольнае збліжэньне звышэмацыйнага і эмацыйна нэўтраль-